

RAPORT

*privind vizita efectuată în cadrul Izolatorului de Detenție Provizorie al
Inspectoratului de Poliție Cimișlia*

Chișinău, 2018

*Această publicație este elaborată de Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova, cu suportul Suediei.
Opiniile exprimate nu neapărat reflectă punctul de vedere al donatorului.*

CUPRINS

INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ	3
ASIGURAREA ACCESULUI LA AVOCAT	4
NOTIFICAREA DESPRE REȚINERE ȘI INFORMAREA CU PRIVIRE LA DREPTURI	7
DREPTUL LA ASISTENȚĂ MEDICALĂ	10
RESPECTAREA TERMENULUI LIMITĂ DE AFLARE ÎN CUSTODIA POLIȚIEI	14
ACCESUL LA MECANISMELE DE PROTECȚIE A DREPTURILOR DEȚINUȚILOR	15
CAMERA DE AUDIERE/ CAMERA DE ÎNTREVEDERE	16
CAMERE DE SUPRAVEGHERE AUDIO/VIDEO, SIGURANȚA ȘI PAZA PREVENIȚILOR	18
REGISTRELE DE DETENȚIE	20
CONSTATĂRI GENERALE ALE CONDIȚIILOR DE DETENȚIE	21
PREVENIREA RELELOR TRATAMENTE/ PETE NEGRE, OBIECTE SUSPECTE	26

INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

Data vizitei: 01.03.2018

Durata vizitei: 11:30 – 13:00

Membrii echipei de monitorizare: Vanu Jereghi, Dumitru Russu, Alexandru Cebanaș, Radu Bobeică, Svetlana Doltu, Natalia Conea-Bușilă

Scopul vizitei:

- Monitorizarea situației de ansamblu din cadrul Izolatorului de Detenție Provizorie al Inspectoratului de Poliție Cimișlia (în continuare IDP Cimișlia) în vederea neadmiterii torturii și altor pedepse crude, inumane sau degradante
- Formularea unor recomandări privind îmbunătățirea condițiilor de detenție și asigurarea respectării drepturilor omului în cadrul IDP Cimișlia

Accesul pentru membrii echipei de monitorizare din partea IDOM în cadrul IDP Cimișlia a fost asigurat fără careva impedimente, fiind asigurat de către șeful IGP Cimișlia dl. Pîrlici Dan și ghidat de către dl. Lazu.

La începutul vizitei, grupul de monitorizare a fost informat privind următoarele aspecte:

- Sunt în așteptarea reformei inițiate de MAI privind renovarea izolatoarelor de detenție provizorie;
- În cadrul IP Cimișlia sunt angajați aproximativ 70 persoane dintre care 7 de gen feminin;
- Au primit în dotare un automobil de escortă nou;
- Media persoanelor deținute în izolator este de aproximativ 4 persoane pe zi.

Deficiențe semnalate de către reprezentanții IP Cimișlia:

- Lipsa resurselor financiare pentru reparația izolatorului;
- Acoperișul blocului necesită reparație parțială de urgență;
- Insuficiența personalului de supraveghere și escortă în serviciul izolatorului;
- Insuficiența colaboratorilor de poliție (sunt vacante aprox. 15 locuri de muncă);
- Echipamentul aflat în dotare este insuficient.

ASIGURAREA ACCESULUI LA AVOCAT

Dreptul persoanelor aflate în custodia poliției de a avea acces la un avocat este o garanție fundamentală împotriva torturii și a relelor tratamente. Existența acestei posibilități va avea un efect descurajator asupra angajaților poliției predispuși să maltrateze persoanele reținute. De asemenea, un avocat este persoana potrivită pentru a lua măsuri corespunzătoare dacă persoanele reținute au fost maltratate într-adevăr.

Pentru a fi pe deplin eficient, dreptul de a avea acces la un avocat trebuie garantat încă de la începutul privării de libertate. Delegațiile CPT au observat în repetate rânduri că perioada imediat următoare privării de libertate este cea în care riscul intimidării și maltratării fizice este cel mai ridicat. În plus, dreptul de acces la un avocat trebuie să fie aplicat chiar din momentul privării de libertate, indiferent de statutul juridic exact al persoanei în cauză; mai exact, persoana respectivă trebuie să se bucure de acest drept din momentul în care a fost declarată oficial „suspectă” (*Accesul la un avocat ca mijloc de prevenire a maltratării Extras din cel de-al 21-lea Raport general [CPT/Inf (2011) 28] punctele 18,19*).

CPT recunoaște pe deplin că în mod excepțional poate fi necesar să se întârzie pe o anumită perioadă accesul unei persoane deținute la un avocat ales de ea. Totuși, aceasta nu trebuie să determine refuzul total al dreptului de acces la un avocat în timpul perioadei respective. În aceste cazuri, trebuie organizat accesul la un alt avocat independent, în care să se poată avea încredere că nu pune în pericol interesele legitime ale anchetei.

Dreptul de acces la un avocat al unei persoane aflate în custodia poliției trebuie să includă **dreptul de a-l întâlni în particular**. Ca o măsură de siguranță împotriva maltratării (diferită de mijloacele de a asigura un proces corect), este esențial ca avocatul să se afle în prezență fizică directă cu deținutul. Acesta este singurul mod de a putea face o evaluare fizică și psihologică corectă a stării persoanei în cauză. De asemenea, dacă întâlnirea cu avocatul nu are caracter privat, este posibil ca persoana deținută să nu se simtă liberă să dezvăluie maniera în care este tratată. Dacă s-a acceptat, în mod excepțional, ca avocatul respectiv să nu fie cel ales de persoana deținută, ci un avocat înlocuitor, ales în urma unei proceduri stabilite dinainte de comun acord, CPT nu vede necesitatea derogării de la confidențialitatea întâlnirilor între avocat și persoana în cauză.

Dreptul de acces la un avocat trebuie să includă, de asemenea **dreptul ca avocatul să fie prezent în timpul interogatoriului condus de poliție**, iar avocatul trebuie să poată interveni în cursul interogatoriului. De asemenea, pentru ca dreptul de acces la un avocat al unei persoane aflate în custodia poliției să fie pe deplin eficient în practică, trebuie să fie pregătite deja prevederi corespunzătoare în această fază incipientă a procedurii penale pentru persoanele care nu sunt în situația de a putea plăti pentru un avocat.

La nivel național, art. 64 din CPP al RM, prevede că orice persoană, imediat după reținere sau după recunoașterea în calitate de bănuit, are dreptul să primească de la persoana care l-a reținut o informație în scris despre drepturile sale, inclusiv dreptul de a tăcea și de a nu mărturisi împotriva sa, precum și să primească de la organul de urmărire penală explicații asupra tuturor drepturilor sale. De asemenea, din momentul când i s-a adus la cunoștință actul procedural de recunoaștere în calitate de bănuit, persoana are dreptul *să aibă asistența unui apărător ales de el, iar dacă nu are mijloace de a plăti apărătorul, să fie asistat în mod gratuit de către un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat.*

Totodată, dispoziția legală enunțată supra, prevede că orice persoană reținută are dreptul să primească consultație juridică, în condiții confidențiale, din partea apărătorului pînă la începutul primei audieri în calitate de bănuit. În același context, art. 167 alin. (1¹) CPP al RM prevede anumite obligații directe față de organul de urmărire penală în cazul reținerii unei persoane, și anume: *„Organul de urmărire penală, în timp de o oră după reținerea persoanei, solicită oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat sau unor alte persoane împuternicite de acesta desemnarea unui avocat de serviciu pentru acordarea asistenței juridice de urgență. Solicitarea de a desemna un avocat de serviciu este prezentată în scris, inclusiv prin fax, sau la telefon.”*

CONSTATĂRI

În cadrul vizitei de monitorizare, la verificarea Registrului de evidență a vizitelor persoanelor reținute cu avocatul, s-a depistat o frecvență redusă a vizitelor din partea apărătorilor cu deținuții.

La fel s-a constatat faptul că nu există un telefon prin care persoana reținută să-și apeleze avocatul pentru a avea întrevedere cu acesta, adică lipsesc mijloacele de comunicare și de informare a apărătorilor din partea persoanelor reținute, pentru a avea întrevederi confidențiale cu acesta.

Pe baza constatărilor expuse, rezultă o bănuială rezonabilă asupra faptului că în cadrul izolatorului de detenție provizorie persoanele nu au posibilitatea să-și exercite dreptul la un avocat ales de către ei, deoarece nu există mijloace tehnice asigurate de a-i contacta și a le solicita prezența ori de câte ori au nevoie. Menționăm că legislația procesual penală națională nu îngreădește în nici un fel frecvența și durata întrevederilor și consultațiilor cu avocatul.

Liste ale avocaților precum și datele de contact ale CNAJGS care să fie la vedere și accesibile persoanelor reținute nu au fost observate în cadrul IDP Cimișlia.

Din relatările angajaților IDP Cimișlia, asigurarea accesului la avocat se face prin intermediul unității de gardă, care contactează avocatul solicitat de persoana reținută sau dacă aceasta nu dispune de avocat – se apelează la serviciile CNAJGS.

Întrevederile și consultațiile cu avocatul au loc în cadrul unui birou care este dotat cu cameră video de supraveghere, situație care încalcă principiul confidențialității întrevederilor cu apărătorul.

Foto 1 Coridor IDP Cimișlia

Foto 2 Biroul de audieri și întrevederi

RECOMANDĂRI

1. Implementarea unei soluții tehnice prin care persoanele deținute să aibă posibilitatea de a solicita intervenția avocatului ales.
2. Instituirea în cadrul IDP Cimișlia a mecanismului de asigurare a prezenței fizice a avocaților aleși sau desemnați, cu efectuarea mențiunilor detaliate (data, ora, avocatul, locul întrevederilor, semnătura persoanei deținute) și menținerea acestei informații în Registru, pentru a putea monitoriza respectarea acestui drept.
3. Asigurarea dreptului la confidențialitate în timpul întrevederilor dintre persoana reținută și apărătorul său, prin interzicerea plasării și funcționării camerelor de supraveghere video în camerele de întrevederi.
4. IDOM recomandă instituirea unui mecanism clar și eficient de asigurare a accesului persoanelor reținute la avocat, prin afișarea listelor avocaților în cadrul IDP într-un loc accesibil și vizibil pentru aceștia.
5. Asigurarea dreptului de acces la avocat chiar de la începutul privării de libertate în conformitate cu recomandările CPT. În această privință, ofițerilor de poliție trebuie să li se stabilească obligația legală ca să garanteze persoanelor reținute dreptul de acces la un avocat, care include atât dreptul de a vorbi cu avocatul în particular, cât și prezența avocatului în timpul interogării, din momentul în care acestea sunt obligate să rămână cu poliția.

NOTIFICAREA DESPRE REȚINERE ȘI INFORMAREA CU PRIVIRE LA DREPTURI

Dreptul unei persoane din custodia poliției **de a putea informa o persoană apropiată sau un terț de situația sa** trebuie să fie garantat chiar de la începutul detenției. În mod evident, CPT recunoaște că exercitarea acestui drept poate fi supusă unor anumite excepții, destinate protejării intereselor legitime ale anchetei poliției. Totuși, astfel de excepții trebuie clar definite și strict limitate în timp, iar recurgerea la astfel de excepții trebuie să fie însoțită de garanții adecvate (de exemplu orice întârziere a informării unei persoane apropiate sau a unui terț trebuie consemnată în scris împreună cu motivele care generat-o și supusă aprobării unui funcționar superior de poliție care nu are nici o legătură cu afacerea în cauză sau a unui procuror).¹

În ceea ce privește înștiințarea despre reținere, legislația națională prevede în art. 173, CPP al RM următoarea procedură:

„(1) Persoana care a întocmit procesul-verbal de reținere, imediat, dar nu mai târziu de 6 ore, este obligată să dea posibilitate persoanei reținute să anunțe una din rudele apropiate sau o altă persoană, la propunerea reținutului, despre locul unde acesta este deținut sau o anunț singură.

(2) În cazul în care persoana reținută este cetățean al unui alt stat, despre reținere este informată, în termenul menționat în alin.(1), ambasada sau consulatul acestui stat dacă persoana reținută o cere.

(3) Dacă persoana reținută este militar, în termenul prevăzut în alin.(1), este informată unitatea militară, în care ea își îndeplinește serviciul militar, sau centrul militar unde este la evidență, precum și persoanele menționate în alin.(1).

(4) În cazuri excepționale, dacă aceasta o cere caracterul deosebit al cauzei, în scopul asigurării secretului etapei începătoare a urmăririi penale, cu consimțământul judecătorului de instrucție, înștiințarea despre reținere poate fi amânată pe un termen de până la 12 ore, cu excepția cazului în care persoana reținută este minoră.

(5) În cazul în care, în urma reținerii persoanei, rămân fără supraveghere minori sau alte persoane pe care le are la întreținere ori bunurile acesteia, organul de urmărire penală este obligat să ia măsurile prevăzute de legislația în vigoare”.

Drepturile persoanelor private de libertate nu vor avea nici o valoare dacă nu vor fi cunoscute de către acestea. În consecință, este imperativ necesar ca persoanele din custodia poliției să fie **în mod expres informate** fără întârziere **cu privire la drepturile lor**, într-o limbă pe care să o înțeleagă. Pentru a face aceasta trebuie sistematic transmis persoanelor din custodia poliției, de la începutul detenției, un formular care într-o manieră simplă să precizeze aceste drepturi. Mai mult, va trebui

¹ Normele CPT, Capitolele din Rapoartele Generale ale CPT, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), Extras din cel de-al 12-lea Raport general [CPT/Inf (2002) 15], Regula 43, pag. 13

solicitat persoanelor în cauză să semneze o declarație care să ateste că au fost bine informate asupra drepturilor lor.²

În acest context, ținem să reamintim recomandarea CPT, conform căreia „persoanele luate în custodia poliției trebuie în special informate fără nici o întârziere asupra tuturor drepturilor lor” și „orice posibilitate a autorităților de a întârzi exercitarea unuia sau altuia dintre drepturile menționate anterior pentru a proteja interesele justiției, trebuie clar definită și aplicarea ei strictă limitată în timp”.³

Conform legislației naționale în vigoare, **în termen de pînă la trei ore după reținerea persoanei**, organul de urmărire este obligat să întocmească și să aducă la cunoștința reținutului Procesul-verbal despre reținere, precum și informația în formă scrisă despre drepturile prevăzute la art.64 CPP al RM, inclusiv dreptul de a tăcea, de a nu mărturisi împotriva sa, de a da explicații, de a beneficia de asistența unui apărător și de a face declarații în prezența acestuia, fapt care se menționează în procesul-verbal.

Am putea concluziona faptul că notificarea terților despre detenție și informarea cu privire la drepturile persoanelor aflate în custodia poliției, reprezintă garanții fundamentale esențiale privind prevenirea torturii și rețelor tratamente.

CONSTATĂRI

S-a constatat că în cadrul IDP Cimișlia exista un panou informativ amplasat pe coridorul izolatorului, care conținea mai multe materiale informative în domeniul drepturilor omului cu o informație actualizată. Panoul informativ respectiv conținea și o broșură privind drepturile deținuților. Din relatările angajaților, persoanelor reținute le sunt oferite sistematic materialele informative respective pe timpul deținerii. Acest lucru însă nu a putut fi verificat din cauza lipsei unor înscrisuri în registre sau confirmărilor din partea deținuților.

Conform recomandărilor internaționale, fiecare deținut trebuie să fie informat nu doar referitor la drepturile procedurale generale dar și referitor la drepturile ce rezidă din statutul de deținut în custodia poliției.

Referitor la informarea persoanelor reținute privind drepturile legale, aceasta se face în momentul întocmirii Procesului-verbal de reținere, când persoanei i se înmînează un formular în care sunt consemnate drepturile procesuale generale.

Din relatările angajaților IDP Cimișlia, înștiințarea despre reținere către rudele apropiate se face de către funcționarul care nemijlocit a reținut persoana.

² Normele CPT, Capitolele din Rapoartele Generale ale CPT, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), *Extras din cel de-al 12-lea Raport general [CPT/Inf(2002) 15]*, Regula 44, pag. 3,4

³ Normele CPT, Capitolele din Rapoartele Generale ale CPT, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), *Extras din cel de-al 2-lea Raport general [CPT/Inf(92) 3]* Regula 37, pag. 6

Datele de contact ale persoanelor apropiate sunt consemnate în Procesul-verbal privind reținerea persoanei. Mențiuni în registrele interne privind notificarea terților despre reținere nu au fost identificate.

Foto 3-4 Panou informativ IDP Cimișlia

RECOMANDĂRI

1. Afișarea materialelor informative într-un loc vizibil și ușor accesibil cu privire la drepturile persoanelor aflate în custodia poliției și instituțiile la care ar putea reclama încălcări ale drepturilor omului, eventuale acte de tortură sau rele tratamente.
2. Semnarea unei declarații de către persoanele reținute sau contrasemnarea acestora într-un registru de evidență, care să ateste faptul că au fost informați asupra drepturilor în custodia poliției.
3. Instituirea unui mecanism clar și eficient de notificare a terților cu privire la reținere și efectuarea înscrierilor despre acest fapt într-un registru de evidență, în scopul asigurării respectării acestui drept.

DREPTUL LA ASISTENȚĂ MEDICALĂ

Cabinetul medical este amplasat la demisol, în apropierea izolatorului de detenție provizorie. Pentru a ajunge la medic este necesar de a trece prin biroul serviciului pază. S-a constatat că biroul medical este folosit în comun cu personalul nemedical și dulapul pentru păstrarea medicamentelor (inclusiv a documentației medicale) fiind de uz comun.

Foto 5-6 Cabinet medical IDP Cimișlia

Accesul la lumina naturală este asigurat printr-un geam, care la momentul vizitei era acoperit cu ziare. Lumina artificială din cabinetul medical nu este suficientă pentru realizarea conformă a unei examinări medicale.

Cabinetul medical nu este asigurat cu lavoar și acces la apă potabilă, în vederea asigurării condițiilor igienice și de examinare medicală (igiena mainilor) și administrarea medicamentelor (sursă de apă potabilă).

Astfel, punctul medical al IDP Cimișlia nu corespunde cerințelor minime aprobate de *Ordinul MAI nr. 31 din 27.01.2004 despre instituirea, amenajarea și înzestrarea punctului medical al comisariatului de poliție raional*, care prevede clar în componența punctului medical prezența cabinetului pentru examinare (12m²), cabinetul de proceduri (12m²) și wc-ul (4m²), precum și dotarea lor cu echipamente și consumabile.

În instituție este angajat un medic pe 0,5 salariu, care cumulează activitatea cu serviciul de asistență medicală de urgență (serviciul 112). Salariul lunar pentru activitatea în IDP constituie circa 800 lei cu taxe incluse, pe parcursul activității de circa 14 ani, în IDP nu a existat nici o majorare de salariu.

În cabinetul medical sunt disponibile următoarele registre medicale de structură artizanală și nestandardizate:

1. Registru de vizită a reținuților în IDP – inițiat pe 01.01.2012, ultima inscripție la 20.05.2015.
2. Registru stării sanitare în IDP – ultima inscripție la 14.01.2016
3. Registru de evidență a fișelor medicale – care nu este completat.

Alte registre, destinate înregistrării cazurilor de leziuni corporale, traumatisme, automutilări sau de declarare a grevei foamei lipsesc.

La plasare în izolatorul de detenție provizorie, persoanele sunt examinate medical și în caz de necesitate le este acordată asistența medicală de urgență și la necesitate - internarea în staționar. Pe parcursul aflării în izolator, tratamentul inițiat înainte de reținere este continuat.

În corespundere cu ordinul MAI nr. 384 din 26 octombrie 2006 cu privire la examinarea medicală a persoanei reținute și aflate în IDP al CPR, pentru fiecare nou venit se completează Fișa de examinare medicală la momentul reținerii persoanei plasate în detenție, care se completează în două exemplare (una se anexează la dosarul personal al reținutului, alta se păstrează în cabinetul medical). Fișa de examinare la ieșire din IDP nu se perfectează. Respectiv, nu este realizată Recomandarea CPT (2011) potrivit căreia: „Orice persoană plasată în izolator obligator trebuie să fie examinată de către personalul medical, în momentul admiterii acestuia și la momentul eliberării”.

Este salutar faptul că examinarea medicală se realizează în condiții de confidențialitate și fișa medicală nu este contrasemnata de personalul nemedical.

În caz de constatare a leziunilor corporale, acestea se consemnează doar în fișele medicale, fără a fi întreprinse careva acțiuni ulterioare, conform prevederilor *Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant*, aprobat prin Ordinul nr. 77 din 31.12.2013⁴. La fel, descrierea leziunilor corporale nu întrunește aspectele necesare în vederea identificării pretinselor acte de tortură, precum și explicațiile persoanei reținute.

Pe parcursul primelor două luni ale anului 2018, au fost examinați medical în total 20 de persoane. Astfel, în luna ianuarie au fost examinați medical 16 persoane (10 escortate din penitenciar și 6 persoane reținute). Două persoane aveau leziuni corporale descrise (plagă contuză a mandibulei – nou reținut, plagă tăiată a antebrăului – escortat din penitenciar). În luna februarie au fost examinate în total 4 persoane (3 escortate din penitenciar și 1 persoană reținută). Toți sănătoși, fără leziuni corporale constatate.

Adresările pe parcursul aflării în izolator nu pot fi numerate din considerentul necompletării Registrului, dar și indisponibilității fișelor medicale individuale în vederea urmăririi în timp a serviciilor medicale acordate persoanei. Pe timp de noapte, în caz de necesitate, este chemat medicul angajat al IDP.

Cele mai frecvente adresări ale deținuților sunt durerile de cap și durerile de dinți.

Conform copiilor fișelor de examinare medicală și suprapunerea cu Registrul de evidență a deținuților, se constată că examinările medicale sunt mai multe decât înregistrările realizate (de ex. cazul B.V. – 28.02.18, escortat din penitenciar, respectiv - nu corespund datele din ambele registre). Frecvența realizării măsurilor sanitaro-igienice este greu de apreciat din motivul necompletării Registrului stării sanitare, dar și a procedurilor necesare de urmat. Curățenia curentă în celule este realizată de către însuși deținuții. Din dezinfectanți se aplică *tabidez* și *clorura de var*.

În calitate de măsură de prevenire a bolilor infecțioase în instituție se aplică izolarea medicală a persoanelor suspecte în izolatorul medical. Registrul de evidență a persoanelor plasate în izolator

⁴ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353245>

medical nu este disponibil și celula nr.6 utilizată în calitate de Izolator medical este cu activitate suspendată, fapt necunoscut de către personalul medical.

Hotărîrea Guvernului nr. 1474 din 27.12.2001 cu privire la asigurarea condițiilor conforme de deținere în izolatoarele de detenție provizorie ale Ministerului Afacerilor Interne⁵, prevede că „Ministerul Sănătății va asigura acordarea către arestații și deținuții din izolatoarele de detenție provizorie, a asistenței medicale de urgență și consultativă după necesități, precum și a serviciilor sanitare și antiepidemice, conform prevederilor legislației în vigoare”. În practică, lipsesc procedurile operaționale și mecanismele de realizare a serviciilor sanitare și antiepidemice în cadrul IDP, precum și de verificare din partea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a calității acordării asistenței medicale persoanelor aflate în custodia poliției.

Pentru procurarea medicamentelor de către IDP Cimișlia este alocată suma de 2000 lei anual (în creștere comparativ cu 1500 lei în anii 2016-2015).

Persoanele reținute se pot adresa după asistență medicală prin intermediul personalului de supraveghere, care ulterior contactează telefonic medicul. Solicitățile de ajutor medical nu sunt înregistrate în registre, fapt ce nu oferă posibilitatea de analiză și evaluare a executării acestora.

În cadrul instituției monitorizate nu există un sistem de monitorizare și evaluare a problemelor de sănătate și respectarea garanției fundamentale de examinare medicală, precum și careva date statistice privind leziunile corporale constatate.

Ancheta asistentului medical

Confidențialitatea examinării medicale este respectată, inclusiv la completarea fișei medicale de examinare la plasarea în IDP. Totodată, documentația medicală nu este păstrată în condiții sigure, fiind accesibilă personalului nemedical. Dulapul se încuie cu cheie, dar este utilizat de comun cu personalul nemedical. Safeu în cabinet nu este. Registrele medicale și copiile fișelor de examinare medicală se păstrează într-o mapă la loc vizibil, în condiții neconfidențiale pe masa de lucru în cabinetul medical, unde are acces și personalul nemedical. Astfel, datele cu caracter medical nu sunt păstrate în condiții confidențiale, nefiind respectată recomandarea CPT (2011) „de a lua măsuri, astfel încât, persoanele care nu au atribuții medicale sau de îngrijire să dispună de acces doar la informațiile medicale, strict necesare pentru îndeplinirea sarcinilor sale”.

Managementul medicamentelor și deșeurilor rezultate din activitatea medicală

Prin Anexa nr.1 a *Ordinului MAI nr. 31 din 27.01.2004 despre instituirea, amenajarea și înzestrarea punctului medical al comisariatului de poliție raional*, este aprobată componența preparatelor medicale din trusa medicală portativă, care în cadrul IDP Cimișlia era completată. S-a constatat că componența trusei este mai extinsă, fiind incluse toate medicamentele disponibile în instituție la momentul vizitei. Lista medicamentelor care se păstrează în trusă nu este disponibilă. Medicamente cu termenul expirat nu au fost identificate.

⁵ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=299364>

Nu a fost identificat un Registru de evidență și decontare a medicamentelor.

Ca rezultat al discuțiilor cu supraveghetorul din IDP și medicul s-a constatat că aceștia nu cunosc despre regulile sigure de percheziții, noțiunea de set individual de percheziție și procedurile necesare de urmat în caz de lezare accidentală în scopul prevenirii infectării cu HIV și alte maladii cu transmitere prin sânge (reguli prevăzute în *Instrucțiunea metodică cu privire la intervenția Poliției în prevenirea și controlul infecției HIV în mediul grupurilor cu risc sporit de infectare, aprobată prin Ordinul IGP nr.54 din 27 martie 2015*⁶).

Deșeurile rezultate din activitatea medicală, contrar prevederilor Legii nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile, sunt colectate nesigur⁷, iar în instituție lipsesc proceduri de gestionare a lor.

Punctul medical nu este asigurat cu sterilizator, autoclave, lămpi de cuarț sau alte dispozitive pentru sterilizare a spațiilor și instrumentelor medicale.

Foto 7 Trusă medical IDP Cimișlia

RECOMANDĂRI

1. Revizuirea *Fișelor de examinare medicală primară* și instituirea sistemului de cartelă medicală pentru fiecare deținut.
2. Aprobarea listei Registrelor medicale și structura lor, asigurarea centralizată cu modele standard.
3. Asigurarea examinării medicale obligatorii, în condiții de confidențialitate pentru fiecare reținut la intrare/ieșire în/din izolator.
4. Asigurarea securității datelor personale cu caracter medical.
5. Asigurarea funcționalității punctului medical în corespundere cu *Ordinul MAI nr. 31 din 27.01.2004 despre instituirea, amenajarea și înzestrarea punctului medical al comisariatului de poliție raional*.

⁶ <http://www.leahn.org/wp-content/uploads/2014/05/Manual-on-police-and-HIV.pdf>

⁷ <http://lex.justice.md/md/368030/> Art. 55 (3) Împachetarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, inclusiv a celor periculoase, se efectuează doar în ambalaj confecționat din materiale care permit eliminarea acestuia cu riscuri minime pentru mediu și sănătatea populației. Ambalajul în care se face colectarea și care vine în contact direct cu deșeurile periculoase rezultate din activitatea medicală este de unică folosință și se elimină o dată cu conținutul.

6. *Asigurarea respectării prevederilor Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant, aprobat prin Ordinul interinstituțional nr. 77/572/408/639-o/197/1589 din 31.12.2013.*
7. Asigurarea informării efectivului IDP despre prevederile Instrucțiunii metodice cu privire la intervenția Poliției în prevenirea și controlul infecției HIV în mediul grupurilor cu risc sporit de infectare, aprobată prin Ordinul IGP nr.54 din 27 martie 2015, inclusiv măsurile sigure de percheziție.
8. Asigurarea managementului deșeurilor rezultate din activitatea medicală, conform prevederilor Legii nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile, inclusiv elaborarea Planului instituțional de gestionare.
9. Elaborarea și aprobarea indicatorilor statistici privind sănătatea persoanelor plasate în IDP.
10. Revizuirea grilei de salarizare a personalului medical, în vederea menținerii și atragerii personalului.
11. Asigurarea independenței serviciului medical prin:
 - Transferarea serviciului medical către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale sau transferarea acestuia către sectorul privat din domeniul sănătății;
 - Cu titlu de element tranzitoriu, a transfera serviciul medical din competența Inspectoratului de Poliție către Ministerul Afacerilor Interne.

RESPECTAREA TERMENULUI LIMITĂ DE AFLARE ÎN CUSTODIA POLIȚIEI

Conform legislației procesual-penale naționale o persoană matură poate fi reținută pe un termen ce nu poate depăși 72 de ore din momentul privării de libertate, și respectiv 24 de ore, dacă persoana este minoră. Dacă reținerea persoanei se face în scopul stabilirii identității acesteia, termenul de reținere nu poate fi mai mare de 6 ore.

Despre fiecare caz de reținere a unei persoane bănuite de săvârșirea unei infracțiuni organul de urmărire penală, în termen de până la 3 ore de la momentul privării ei de libertate, întocmește un proces-verbal de reținere, în care se indică temeiurile, motivele, locul și alte detalii stabilite de legea procesual-penală (art. 167, alin. (1) CPP la RM).

După expirarea termenelor de 72 de ore și respectiv 24 ore pentru minori, orice privare de libertate se admite numai în baza unui mandat de arestare sau a unei hotărâri judecătorești motivate.

Amintim și recomandarea CPT către Republica Moldova, privind sporirea eforturilor, astfel încât fiecare persoană plasată în detenție provizorie sau care trebuie să ispășească o pedeapsă contravențională, să fie transferată cât mai curând posibil, într-un penitenciar și că reîntoarcerea

prevenițiilor în localurile poliției, pentru orice motiv care ar fi acela, să fie solicitat și autorizat doar atunci când nu există absolut nici o altă opțiune și pentru cel mai scurt timp posibil.⁸

De asemenea, retransferarea deținuților din arest preventiv în custodia poliției pentru o audiere suplimentară nu va trebui solicitată și autorizată decât dacă aceasta este absolut inevitabilă. Este la fel de evident că în circumstanțele excepționale în care un deținut în arest preventiv este retransferat în custodia poliției, acesta trebuie să beneficieze de cele trei drepturi prezentate în paragrafele 40 – 43 (dreptul de acces la un avocat, dreptul la un medic precum și dreptul de a putea informa un apropiat sau un terț despre deținerea lor).⁹

CONSTATĂRI

La momentul efectuării vizitei de monitorizare, în cadrul IDP Cimișlia nu se dețineau careva persoane. Reieșind din examinarea registrelor interne, careva situații privind deținerea persoanelor în izolator peste termenul legal prevăzut nu au fost consemnate.

De asemenea, nu au fost relatate careva probleme cu instituțiile penitenciare privind primirea, în afara orelor de serviciu sau pe timp de noapte, a persoanelor care au primit ca măsură preventivă arestul.

În cazul când persoanele reținute nu dispun de acte de identitate și de mijloace financiare pentru perfectarea actelor de identitate, acestora le este perfectat gratuit actul temporat de identitate, *forma 9*.

RECOMANDĂRI

1. Neadmiterea privării ilegale de libertate peste termenul legal stabilit de 72 de ore (24 de ore în cazurile care implică minori).
2. Neadmiterea practicilor anterioare privind deținerea persoanei în custodia poliției pentru efectuarea anumitor acțiuni procedurale peste termenul legal prevăzut.

ACCESUL LA MECANISMELE DE PROTECȚIE A DREPTURILOR DEȚINUȚILOR

Existența unui mecanism independent pentru examinarea plângerilor privind tratamentul din timpul petrecut în custodia poliției, reprezintă o măsură de siguranță esențială.¹⁰

CPT-ul a subliniat în mai multe ocazii **rolul autorităților judiciare** în lupta împotriva rețelilor tratamente aplicate de poliție. Examinarea promptă de către autoritățile judiciare și alte autorități

⁸ Raport către Guvernul Republicii Moldova privind vizita efectuată în Republica Moldova de către Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentele sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) din 1 - 10 iunie 2011, pag. 9

⁹ Normele CPT, Capitolele din Rapoartele Generale ale CPT, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentele sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), *Extras din cel de-al 12-lea Raport general [CPT/Inf (2002) 15]*, Regula 46, pag. 14

¹⁰ Normele CPT, Capitolele din Rapoartele Generale ale CPT, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentele sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), *Extras din cel de-al 2-lea Raport general [CPT/Inf (92) 3]* Regula 40, pag. 7.

competente a tuturor plângerilor privind relele tratamente formulate împotriva membrilor forțelor de ordine și impunerea când este cazul, a unei sancțiuni adecvate vor avea un efect de descurajare foarte puternic pentru repetarea unor asemenea atrocități. Invers, în cazul în care aceste autorități nu iau măsuri eficiente pentru tratarea plângerilor care le sunt adresate, vor determina ca acei membri ai forțelor de ordine care înclină să maltrateze persoanele pe care le dețin în custodie să gândească rapid că pot acționa cu toată impunitatea.¹¹

CONSTATĂRI

În rezultatul monitorizării s-a constatat faptul că nu există un mecanism clar de depunere a plîngerilor *confidențiale* (adresate procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești) despre presupusele acte de tortură sau rele tratamente suportate în izolator sau la momentul reținerii.

Din relatările angajaților izolatorului, plîngerile confidențiale se depun prin intermediul avocatului sau este notificat procurorul responsabil de caz.

S-a constatat faptul că nu există o casuță poștală destinată reclamațiilor confidențiale, fapt ce constituie un neajuns în acest sens.

În cadrul IDP Cimișlia nu există un Registru privind evidența informațiilor despre pretinsele fapte de tortură, tratament inuman sau degradant, privind detaliile adresărilor și autoritatea către care a fost adresată plîngerea.

RECOMANDĂRI

1. Asigurarea respectării de către toți angajații IP Cimișlia a prevederilor *Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant*, aprobat prin *Ordinul interinstituțional nr. 77/572/408/639-o/197/1589 din 31.12.2013*.
2. Instituirea unei casuțe poștale destinată reclamațiilor confidențiale pentru persoanele aflate în custodia poliției.
3. Instituirea unui *Registru specializat al plîngerilor deținuților privind pretinsele cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant* din timpul petrecut în custodia poliției, care să conțină informații clare și detaliate despre asemenea cazuri (*conform prevederilor punctului 14 din Ordinul interinstituțional nr. 77/572/408/639-o/197/1589 din 31.12.2013*).
4. Examinarea promptă de către autoritățile competente a tuturor plângerilor privind relele tratamente aplicate în privința persoanelor deținute și impunerea, când este cazul, a unor sancțiuni, inclusiv disciplinare adecvate cu un efect de prevenire pe viitor.

¹¹ Normele CPT, Capitolele din Rapoartele Generale ale CPT, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), *Extras din cel de-al 12-lea Raport general [CPT/Inf (2002) 15]*, Regula 45, pag. 14

CAMERA DE AUDIERE/ CAMERA DE ÎNTREVEDERE

Înregistrarea electronică (audio și/sau video) a interviurilor poliției reprezintă pentru deținuți o garanție suplimentară importantă împotriva relelor tratamente. CPT-ul notează cu satisfacție că introducerea de astfel de sisteme este luată în considerare într-un număr din ce în ce mai mare de țări. Astfel de sisteme pot furniza o înregistrare completă și autentică a procesului de interogare, înlesnindu-se astfel foarte mult investigarea oricăror declarații de rele tratamente. Aceasta este atât în interesul persoanelor care au fost maltratate de poliție cât și al ofițerilor de poliție confrunțați cu declarații nefondate privind aplicarea relelor tratamente fizice sau presiunilor psihologice. Înregistrarea electronică a interviurilor de către poliție reduce, de asemenea, posibilitatea pentru persoanele implicate de a nega în mod fals ceea ce declaraseră.¹²

În mai multe țări, CPT a descoperit încăperi rezervate interogatoriilor care aveau un grad ridicat de intimidare: de exemplu încăperile erau decorate în întregime în negru și echipate cu reflectoare îndreptate către scaunul folosit de persoana interogată. Conform prevederilor CPT, astfel de încăperi nu ar trebui să își aibă locul într-un serviciu de poliție.

CONSTATĂRI

Camera pentru întrevederi și interogări este amplasată la intrarea în izolatorul de detenție provizorie și potrivit celor relatate de reprezentanții IP Cimișlia, este utilizată pentru desfășurarea întrevederilor și consultațiilor cu avocații sau pentru desfășurarea anumitor acțiuni procesuale. Aceasta este dotată cu o masă și 3 scaune fixate de podea. În cameră este o fereastră prin care poate pătrunde lumina de zi. Odaia este conectată la rețeaua de încălzire centralizată. Supravegherea video din spusele personalului este funcțională.

Menționăm că prin plasarea camerelor de luat vederi, chiar dacă nu este efectuată înregistrarea audio a convorbirilor (după cum a relatat personalul instituției) nu este respectată confidențialitatea întrevederilor dintre persoanele reținute și avocații.

Conform raportului CPT din 2011¹³, în partea ce ține de organizarea audierilor „acestea trebuie să fie efectuate, în linii generale, de către ofițerii de poliție, într-o sală special echipată și destinată în acest sens. Un sistem de monitorizare continuu a normelor și procedurilor de audiere de către poliție ar trebui, de asemenea, să fie implementat, ceea ce necesită o evidență mai exactă a tuturor audierilor efectuate de către poliție, care ar trebui, dacă e posibil, să fie efectuate cu echipament electronic de înregistrare (audio și eventual înregistrare video). În plus, este oportun de a solicita să fie sistematic consemnată ora când au demarat audierile și când s-au finisat, orice solicitare făcută de către persoana

¹² Normele CPT, Capitolele din Rapoartele Generale ale CPT, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentele sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), *Extras din cel de-al 12-lea Raport general [CPT/Inf (2002) 15]*, Regula 36, pag. 12

¹³ Raport către Guvernul Republicii Moldova privind vizita efectuată în Republica Moldova de către Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentele sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), din 1 - 10 iunie 2011, pag. 11, 61

plasată în custodie în timpul audierilor, precum și numele persoanelor prezente pe parcursul fiecărei audieri”.

Foto 8 Biroul audiere IDP Cimișlia

RECOMANDĂRI

1. Delimitarea birourilor de audieri, de birourile de întâlniri confidențiale cu avocatul care în principiu au statut și destinație diferită.
2. Biroul de întâlniri nu trebuie să fie dotat cu camera de supraveghere video, în vederea asigurării confidențialității întâlnirilor deținuților cu avocatul, aceasta fiind o garanție a respectării dreptului la apărare.

CAMERE DE SUPRAVEGHERE AUDIO/VIDEO, SIGURANȚA ȘI PAZA DEȚINUȚILOR

Obligația poliției de a avea grijă de persoanele aflate în custodia ei include responsabilitatea de a le asigura acestora securitatea și integritatea fizică. Supravegherea adecvată a spațiilor de detenție reprezintă o componentă inerentă a acestei obligații asumate de poliție. Trebuie luate măsuri adecvate pentru a garanta persoanelor aflate în custodia poliției că sunt în măsură să intre, în orice moment, în contact cu personalul de supraveghere.

În mai multe situații, delegațiile CPT au văzut că celulele poliției se găsesc prea departe de birourile sau locurile unde polițiștii sunt în mod normal prezenți și că acestea erau lipsite de orice dispozitiv (în special un sistem de apel/alarma) care să permită deținuților să atragă atenția polițiștilor ca aceștia să poată interveni la necesitate. Absența acestui sistem, comporta un risc considerabil să nu

se poate interveni oportun și necesar în diverse cazuri de incidente (violență între deținuți, tentative de sinucidere, incendii etc.).¹⁴

CONSTATĂRI

În IDP al IP Cimișlia sunt amplasate 3 camere de supraveghere. Prin intermediul celor 2 camere video se poate urmări cine intră și iese în izolator, precum și coridorul izolatorului. Cealaltă cameră video este instalată în biroul de întrevederi și audieri. Informația înregistrată se stochează pe serverul IGP și se permite accesul la aceasta doar printr-o solicitare prealabilă în formă scrisă către conducerea inspectoratului.

De asemenea, instituția dispune de un sistem de alarmă, care era funcțional.

S-a constatat inexistența în cadrul celulelor a sistemelor de apel pentru deținuți (buton de alarmă), care să permită să atragă atenția polițiștilor în cazuri de urgențe și în caz de pericol pentru viața și sănătatea persoanelor.

Foto 9-10 Camere de supraveghere video

RECOMANDĂRI

1. Asigurarea cu camere de supraveghere video funcționale a spațiilor în care se dețin persoanele în cadrul IDP, și care prezintă riscuri pentru aplicarea rețelilor de tratament sau altor abuzuri din partea terțelor persoane.

¹⁴ Normele CPT, Capitolele din Rapoartele Generale ale CPT, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), *Extrasul din cel de-al 12-lea Raport general [CPT/Inf (2002) 15]*, Regula 48, pag. 17

2. Asigurarea sigilării corespunzătoare (prin sudare) a spațiilor neutilizabile și care prezintă riscuri pentru a fi utilizate pentru deținerea persoanelor.
3. Instalarea dispozitivelor (în special un sistem de apel) care să permită deținuților să atragă atenția polițiștilor în cazuri de urgențe, pentru prevenirea cazurilor de violență între deținuți, tentative de sinucidere, incendii și alte situații se prezintă pericol pentru viața și sănătatea persoanelor.

REGISTRELE DE DETENȚIE

CPT-ul consideră că protecția fundamentală oferită persoanelor aflate în custodia poliției ar fi întărită și munca ofițerilor de poliție ar putea fi ușurată, dacă o singură înregistrare completă a detenției ar exista pentru fiecare deținut, în care s-ar înregistra toate aspectele detenției și măsurile luate împotriva acestuia (*când a fost privat de libertate și motivul pentru care a fost luată această măsură, când i s-au enunțat drepturile, semnele de rănire, bolile mintale, când a fost vizitat și contactat de rude, consultat de avocat, când i s-a oferit mâncare, când a fost interogat, când a fost transferat sau eliberat etc.*). Din diferite motive (de exemplu: *obiecte în posesia persoanei, faptul de a se enunța, a se apela și a se renunța la drepturi*), semnătura deținutului trebuie obținută și, dacă este necesar, lipsa unei semnături trebuie explicată. Totodată, avocatul deținutului trebuie să aibă acces la un astfel de dosar de detenție.¹⁵

CONSTATĂRI

Colaboratorii IDP Cimișlia au pus la dispoziția membrilor echipei de monitorizare toate registrele existente și completate de persoanele responsabile ce conțin informații privind toate persoanele aduse și escortate din izolator.

Astfel, în IDP Cimișlia se păstrează și se completează următoarele registre:

➤ Registrul de evidență a vizitatorilor în IDP a IP Cimișlia

Registrul nu este unul de model prestabilit/tipizat, este completat într-un caiet care în partea de sus conține rubricile ce urmează a fi completate: numărul de ordine, data luna anul; ora; numele prenumele vizitatorului; scopul vizitei.

➤ Registrul de plimbări și baie a deținuților în IDP a IP Cimișlia

Registrul nu este unul de model prestabilit/tipizat, este completat într-un caiet care în partea de sus conține rubricile ce urmează a fi completate data luna anul; familia deținutului; ora; refuzul la baie și plimbare; numele colaboratorului; semnătura colaboratorului; semnătura deținutului. Registrul prezentat era pentru anul 2017, prin urmare nu conținea nici o informație despre plimbările deținuților sau accesul la baie pentru anul 2018, prin urmare echipa de monitorizare ar putea prezuma fie faptul că registrul nu se completează, fie încălcarea dreptului deținuților la plimbări și acces în sala de baie.

➤ Registrul de scoatere din celule a arestaților a IDP a IP Cimișlia

¹⁵ Normele CPT, Capitolele din Rapoartele Generale ale CPT, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), Regula 40, pag. 7.

Registrul a fost deschis în anul 2014 este de model tipizat și în partea de sus se conțin rubrici ce urmează a fi completate: numele prenumele persoanei scoase din celulă; scopul și temeiul scoaterii; data și ora scoaterii din celulă; identitatea însoțitorului; semnătura inspectorului de serviciu. Conform registrului prezentat ultima persoană deținută în izolator a ieșit la data de 26.02.2018 ora 08.30.

- Registoru de primire și predare a serviciului în IDP a IP Cimișlia din 2017
- Registoru de evidență a bunurilor materiale IDP a IP Cimișlia din 2015
- Registoru de mențiuni și sancțiuni a persoanelor deținute IDP a IP Cimișlia din 2016.

În unele situații echipa de monitorizare s-a confruntat cu necesitatea de a consulta mai multe registre și fișiere, în scopul de a reconstitui cronologia evenimentelor ce vizează perioada de detenție în arestul poliției și pentru a obține informații exacte referitoare la detaliile aflării în detenție.

RECOMANDĂRI

1. Menținerea unui registru unic al detenției. În opinia CPT, măsurile de protecție fundamentale pentru persoanele aflate în arestul poliției să fie consolidate în cazul în care într-un registru unic și complet de arest să fie păstrate toate informațiile persoanelor aflate la o secție de poliție.
2. A continua eforturile pentru a ameliora evidența registrelor referitoare la reținere, astfel încât, acestea să cuprindă: data și ora la care avut loc privarea de libertate, repunerea în libertate sau transferul, precum și să reflecte orice alt aspect al reținerii (locul exact unde este deținută persoana, vizitele avocatului, rudelor, medicului sau agentului serviciilor consulare, ieșirea pentru audiere, timpul de plimbare sau transferul în mediul spitalicesc, etc.).
3. Asigurarea evidenței obiectelor nealimentare și produselor alimentare transmise persoanelor reținute de către rude și examinarea oportunității introducerii echipamentelor moderne de verificare a coletelor/bunurilor și produselor care intră în spațiile de detenție prin intermediul rudelor.
4. Asigurarea ținerii evidenței proceselor-verbale de percheziție corporală a persoanelor reținute cu indicarea obiectelor ridicate, care vor fi pastrate corespunzător. Înregistrarea video a percheziției și ridicării obiectelor și lucrurilor personale de la persoana reținută.
5. Instituirea unui Registru specializat al plîngerilor deținuților privind pretinsele cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant din timpul petrecut în custodia poliției.

CONSTATĂRI GENERALE ALE CONDIȚIILOR DE DETENȚIE

Custodia poliției este, sau ar trebui să fie relativ de scurtă durată. Totuși, condițiile de detenție în celulele poliției trebuie să îndeplinească anumite condiții minime. Toate celulele poliției trebuie să fie curate și de o mărime rezonabilă, având în vedere numărul persoanelor care pot fi plasate în ele și trebuie să beneficieze de o iluminare adecvată, de preferință naturală să fie suficientă pentru a citi în afara perioadelor de repaus. De asemenea, celulele trebuie să fie amenajate astfel încât să permită repausul, iar persoanele obligate să petreacă noaptea în detenție trebuie să dispună de o saltea și o acoperitură proprie. Persoanele din custodia poliției trebuie să aibă acces la toalete curate, în condiții

decente și să dispună de posibilități adecvate pentru a se spăla. Ele trebuie să aibă acces în fiecare moment la apă potabilă și să primescă produse alimentare la momente adecvate, inclusiv o masă completă cel puțin o dată pe zi (adică, ceva mai substanțial decât un sandwich).

Numeroase locuri de poliție vizate de delegațiile CPT-ului nu sunt conforme cu aceste norme minimale. Aceasta este în mod deosebit prejudiciabil pentru persoanele care sunt ulterior aduse în fața unei autorități judiciare. Prea des persoanele sunt aduse în fața judecătorului după ce au petrecut una sau mai multe zile în celule care nu corespund normelor convenite și care sunt murdare, fără să fi putut nici să se odihnească, nici să se alimenteze în mod corect și nici să fi avut posibilitatea să se spele. *Extras din cel de-al 12-lea Raport general [CPT/Inf (2002) 15], pct. 47.*

CONSTATĂRI

Izolatorul de detenție provizorie este amplasat în demisolul clădirii inspectoratului de poliție, fiind compus din 10 celule, dintre care 4 funcționale. Dimensiunile celulelor variază între aproximativ 11-12 m². Doar în unele celulele funcționale există grup sanitar delimitat insuficient de un singur perete.

Detaliile tehnice:

1. Celula 3
2.91x4.39
P = 12.79
H = 2.55
Geamul 0.88x0.45

2 paturi supraetajate în 2 nivele

Ventilarea lipsește, miros puternic de mucegai, canalizare, fum de țigară, aer închis, spațiu insuficient pentru 4 persoane.

2. Celula 2
2.60x4.40
P = 11.50
Veceul – P = 0.93
H = 2.60
Geamul 0.87x0.50, P = 0.44

2 paturi supraetajate în 2 nivele

Podea din ciment, apa caldă nu este – explicația fiind boilerul deconectat. Spațiu insuficient pentru 4 persoane. Grup sanitar în stare necorespunzătoare și condiții insalubre, cu spațiu de delimitare insuficient.

3. Celula 4
2.57x4.40
P=11.35
H = 2.60
Veceu – P=1m

2 paturi supraetajate în 2 nivele

Situație similiară ca în celulele descrise anterior.

4. Celula mică la intrare
1.60x1.40
P=2.28
H=2.80
2 scaune din metal

5. Baia și veceul comun
2.40x4.10
P=10
H=2.56
Pe pereți este teracota.
Nu există peretele de separare între veceu și spațiul pentru baie.

6. Camera de audieri
2.70x4.19
P=11.47
Dotată cu cameră video, masă și scaune din lemn.

7. Spațiu de plimbare în aer liber
1.90x7.08
P=14.13
Spațiul este parțial acoperit, fără cameră video de supraveghere.
După ușa se păstrează urnele de gunoi în condiții insalubre, pereții sunt murdari.

Starea celulelor, la general, este nesatisfăcătoare. În celulă, de regulă este amplasată o masă fără careva scaune. Nu este un loc de păstrarea a lucrurilor personale. În celule spațiul pentru veceu este separat de restul camerei printr-un perete insuficient cu înălțimea de aproximativ 1 m și este de tip deschis, fără ușa de acces.

Sistemul de încălzire al izolatorului, cât și al întregii clădiri a inspectoratului este funcțional. Celulele sunt încălzite insuficient. Temperatura în încăperile izolatorului era de 16.7 grade, umeditatea aerului - 39%.

Celulele din izolator dispun de ferestre mici, respectiv iluminarea fiind insuficientă.

Sistemul de ventilare al instituției funcționează defectuos din cauza uzurei mari a sistemului respectiv.

Totodată, se constată condiții nesatisfăcătoare igienice în celule, spațiul pentru veceu și baie, precum și spațiul pentru plimbare, care pot aduce la lezarea demnității umane a persoanelor plasate în izolator, precum și pot să aibă efecte negative asupra stării de sănătate ale acestora.

De asemenea, a fost stabilit că lenjeria de pat este uzată, uneori inexistentă. În unele cazuri, lenjeria este adusă persoanelor reținute de rude. Problema lenjeriei și a saltelelor este confirmată prin pozele anexate.

Din cele relatate de către reprezentanții instituției, spălarea hainelor nu se efectuează în instituție. Deținuții, de obicei, nu solicită spălarea hainelor, acestea fiind aduse de ei din instituția penitenciară sau de către rude.

Foto 11-12 Păstrarea saltelelor și a lenjeriei pentru paturi

Foto13-16 Celule IDP Cimișlia

Foto 17-18 Spațiul pentru plimbare IDP Cimișlia

RECOMANDĂRI

1. Asigurarea fiecărui deținut cu saltea și lenjerie de pat curată.
2. Asigurarea persoanelor care sunt deținute peste noapte cu un set sanitar de bază, care să conțină săpun, hârtie igienică, prosop, pastă și perie pentru dinți, iar în cazul femeilor să conțină obiectele de igienă necesare specifice în funcție de necesitățile acestora.
3. Asigurarea condițiilor sanitare și de igienă adecvate în interiorul celulelor, inclusiv a grupului sanitar comun și a băii.
4. Neadmiterea plasării persoanelor în celule fără respectarea standardelor CPT, conform cărora pentru o persoană se asigură 7 m² efectiv (fără a fi inclus spațiul destinat grupului sanitar) și adițional a câte 4 m² pentru fiecare persoană adițională în celulă.
5. Adaptarea condițiilor de detenție în cadrul IDP Cimișlia la toate necesitățile persoanelor cu dizabilități.
6. Asigurarea alimentării deținuților în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, privind normele minime de alimentare zilnică și obiectele de toaletă și menaj ale deținuților.
7. Asigurarea că celulele nefuncționale au fost scoase din uz de jure și de facto și nu sunt și nu vor fi utilizate pentru deținerea persoanelor.

PREVENIREA RELELOR TRATAMENTE/ PETE NEGRE, OBIECTE SUSPECTE

Orice încălcare a drepturilor persoanelor private de libertate, poate fi catalogată drept tortură sau tratament inuman sau degradant, dacă este practică cu intenția de a provoca suferințe fizice sau psihice în plus față de cele inerente situației legale a acestor persoane. *(Exemple: încătușarea deținuților pe durata transferului în spitale din afara sistemului și pe durata spitalizării; privarea de tratamente și medicație adecvate bolilor.)*

După cum s-a mai accentuat, de fiecare dată când o persoană reținută adusă în fața unei autorități judiciare pretinde că a fost maltrată de către poliție, aceste acuzații trebuie să fie înregistrate în scris, și imediat trebuie de trecut un examen medico-legal, și luate măsurile necesare pentru a se asigura că acuzațiile sunt investigate cu promptitudine și în mod corespunzător. O astfel de abordare ar trebui să fie urmată indiferent dacă persoana are răni vizibile sau nu. Mai mult, chiar și în absența unei acuzații de maltratare, o examinare medico-legală trebuie să fie făcută de fiecare dată, când există alte motive pentru a crede că persoana reținută ar fi fost victima maltratării.

CPT-ul subliniază că înregistrarea electronică a interogatoriilor poliției reprezintă o altă măsură utilă de siguranță împotriva relelor tratamente asupra deținuților (constituind și un avantaj semnificativ pentru poliție). *Extras din cel de-al 2-lea Raport general [CPT/Inf (92) 3]*

Înregistrarea electronică (audio și/sau video) a interviurilor poliției reprezintă pentru deținuți o garanție suplimentară importantă împotriva relelor tratamente. CPT-ul notează cu satisfacție că

introducerea de astfel de sisteme este luată în considerare într-un număr din ce în ce mai mare de țări. Astfel de sisteme pot furniza o înregistrare completă și autentică a procesului de interogare, înlesnindu-se astfel foarte mult investigarea oricăror declarații de rele tratamente. Aceasta este atât în interesul persoanelor care au fost maltratate de poliție cât și al ofițerilor de poliție confrunțați cu declarații nefondate privind aplicarea relor tratamente fizice sau presiunilor psihologice. Înregistrarea electronică a interviurilor de către poliție reduce, de asemenea, posibilitatea pentru persoanele implicate de a nega în mod fals ceea ce declaraseră. *Extras din cel de-al 12-lea Raport general [CPT/Inf(2002) 15]*

CONSTATĂRI

În rezultatul vizitei de monitorizare realizate de echipa IDOM în IDP Cimișlia, următoarele constatări ar crea premise privind aplicarea relor tratamente față de persoanele deținute:

- Situația folosirii veceului comun din camera de baie în prezența altor persoane, care nu este separat printr-un perete de restul camerei;
- Folosirea veceului din celulele unde se dețin persoane, care are un perete delimitat insuficient;
- Deținerea persoanei în celula de la intrarea din izolator, cu dimensiunile 1.6m x 1.4 m, perimetrul total de 2,24 m² (contrar standardului CPT de 7 m²);
- Deținerea persoanei în cadrul celulei cu veceul integrat și prelucrat din abundență cu clorură de var, cu miros puternic înțepător și toxic;
- Deținerea persoanei într-o celulă fără grup sanitar.

Foto 19-20 Grupul sanitar comun

Foto 21-22 Bloc sanitar prelucrat din abundență cu clorură de var

Foto 23 Celula cu perimetrul de 2.24

Foto 24 Celulă fără bloc sanitar

RECOMANDĂRI

1. Excluderea practicii de folosire a regimului de lucru a personalului timp de 24 ore, ceea ce contravine legislației în vigoare și poate crea situații de reacții întârziate sau inacțiuni din partea angajaților în situații de pericol asupra reținuților și asigurarea numărului de personal necesar.
2. Asigurarea că celulele nefuncționale au fost scoase din uz de jure și de facto, nu sunt și nu vor fi utilizate pentru deținerea persoanelor.
3. Sigilarea corespunzătoare prin sudare a încăperilor scoase din uz și neadmiterea pe perimetrul izolatoarelor a obiectelor suspecte care pot fi folosite pentru aplicarea rețelilor tratamente reținuților.

Echipa de monitorizare IDOM apreciază deschiderea și colaborarea întregului personal al IP Cimișlia privind furnizarea operativă a informațiilor solicitate și asigurarea accesului necondiționat în toate spațiile instituției, precum și discuțiile constructive în vederea înlăturării neajunsurilor constatate.